

проектів для природного середовища та ландшафту, міри по запобіганню або зниженню негативних дій, щодо захисту місць проживання місцевої фауни [3, с. 5].

2. План забудови (Bebauungsplan), що розробляється для окремої ділянки (проекту), міського району, або частини території общини. Цей план включає практично таку ж інформацію, що і план землекористування, проте його відмінність – в деталізації. Якщо план землекористування тільки вказує на місця (зони) тієї чи іншої діяльності, то план забудови передбачає параметри діяльності в певній зоні, із врахуванням границь ділянок [3, с. 6].

Паралельно із планами землекористування та забудови розробляється “Програма збереження і розвитку ландшафтів”, котра у свою чергу доповнюється тематичними ландшафтними планами.

Наприклад, програма збереження і розвитку ландшафтів м. Берлін, що включає в себе програму збереження видів (“Landschaftsprogramm-LaPro”) у загальноміському масштабі має на меті включення екологічних завдань в процес міського будівництва і передбачає урахування природних умов та потреб навколишнього середовища для забезпечення розвитку міста у майбутньому. Це означає, що природна основа - ґрунт, вода і повітря, а також достатня кількість територій, призначених для відпочинку людей, і їх потреб приймаються в розрахунок на всіх рівнях планування [4, с. 3].

Зазначимо також, що у Німеччині існує досвід створення планувальних зон, будівництво яких передбачає оптимізацію не тільки екологічної, але і соціально-економічної ситуації на їх території. Мова йде про район міста Ганновер – Кронсберг.

Ідея даного проекту виникла в рамках проведення в Ганновері Всесвітньої виставки – ЕХРО-2000, головним гаслом якої був розвиток суспільства в гармонії з навколишнім природним середовищем. В рамках проекту Ганновер отримав великі інвестиції, значна доля яких була спрямована на розвиток інфраструктури, і, разом з тим, на будівництво великого житлового масиву в Кронсбергу – новому районі площею 1,2 км², розташованому в південно-східній частині міста. Цей район став своєрідним зразком майбутнього освоєння території і показав можливість динамічного розвитку суспільства при охороні головних параметрів навколишнього природного середовища [5].

Отже, можемо зробити висновок, що Німеччина успішно вирішує проблеми охорони навколишнього природного середовища у містах. Проте, для активного та ефективного впровадження досвіду в еколого-містобудівній діяльності ФРН у нашій країні, необхідно насамперед адаптувати його до наявних економічних, політичних та соціальних умов.

Література: 1. Містобудівний кодекс ФРН (Baugesetzbuch (BauGB)) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=Baugesetzbuch&source=web&cd=1&ved=0CCcQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.gesetze-im-internet.de%2Fbundesrecht%2Fbbaug%2Fgesamt.pdf&ei=Lcw6T56PEome-wb4rdysBw&usq=AFQjCNHLtdGxV5LVCBZu_n8W065PPWmcQ&cad=rjt. - Назва з екрану. 2. Перепланировка и

уровень загрязнения атмосферного воздуха в странах Европы [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.business-build.biz/evropa.html>. - Назва з екрану. 3. Федорченко М. Что немцу хорошо, или как планируют использование территорий в ФРГ [Електронний ресурс] / М. Федорченко // Гео Профиль. – 2009. - № 5. – С. 1-8.

4. Landschaftsprogramm/Artenschutzprogramm Ergänzung 2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.stadtentwicklung.berlin.de/umwelt/landschaftsplanung/lapro/de.shtml>. 5. Michelsen G., Schulte M. Umwelt Kommunikationskonzept Kronsberg. Konzeptstudie im Rahmen der Reihe «Bauen am Kronsberg» der Landeshauptstadt Hannover, 1996.

Свистун І.В.,

студентка Державного ВНЗ «НГУ»,

м. Дніпропетровськ, Україна

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА РОДОВИЩ КОРИСНИХ КОПАЛИН

Характеризуючи економічну оцінку родовищ корисних копалин, слід врахувати, що дана тема вже аналізувалася у різних авторів в різних виданнях. Проте, при вивченні літератури і джерел прослідковується недостатня кількість повних і явних досліджень тематики. Наукова значущість даної роботи полягає в оптимізації і впорядковуванні існуючої науково-методологічної бази по досліджуваній проблематиці.

Економічна оцінка родовищ корисних копалини є невід'ємною частиною геологорозвідувального процесу на всіх його етапах, починаючи з пошуків. На пошуковій стадії метою економічної оцінки є обґрунтування доцільності постановки попередньої розвідки і виділення перспективних ділянок для проведення розвідувальних робіт. За результатами пошукових і пошуково-оцінних робіт складається техніко-економічне обґрунтування, що містить аналіз народногосподарської значущості знайденого родовища і порівняльний аналіз різних його ділянок по параметрах, що впливають на економічну ефективність майбутньої експлуатації. На стадії попередньої розвідки метою економічної оцінки є обґрунтування доцільності постановки детальних розвідувальних робіт або відмови від подальшої розвідки родовища.

На стадії детальної розвідки є економічне обґрунтування доцільності залучення до народногосподарського використання розвіданого родовища, будівництв, а при детальній розвідці експлуатованого родовища - розширення реконструкції підприємства по видобутку і переробці мінеральної сировини. На цій стадії складається техніко-економічна доповідь, що містить проект постійних кондицій. При переоцінці запасів корисних копалини за даними експлуатаційної розвідки, а також в інших випадках, економічна оцінка родовищ робиться з метою обґрунтування і затвердження нових кондицій. Результати оцінки залежать не лише від параметрів самого родовища, але і від багатьох зовнішніх чинників, змінних в часі. Тому економічна переоцінка родовищ може проводитися і незалежно від геологорозвідувальних робіт при зміні одного або декількох таких чинників. На різних стадіях геологорозвідувальних робіт і експлуатації родовищ економічна оцінка має різну міру обґрунтованості, залежну від наявності і достовірності вихідних даних, використаних в розрахунках. Так, якщо на стадії пошуків велика частина економічних показників майбутньої експлуатації родовищ визначається по аналогії з показниками підприємств, що діють, то на стадії попередньої і тим більше детальної розвідки економічна оцінка значною мірою базується на проектних розрахунках, що дають підставу для більш обґрунтованих висновків. Найбільш достовірною є оцінка (переоцінка) експлуатованих родовищ, при якій використовуються реальні показники підприємств, що діють по видобутку і переробці мінеральної сировини. Не дивлячись на відмінності в повноті та достовірності інформації, економічна оцінка на всіх стадіях геологорозвідувального процесу повинна робитися по єдиних правилах, на загальній методологічній основі, виходячи з єдиних принципів.

Діючі та прогнозовані ринкові ціни, на продукцію добувних галузей широко використовуються для економічної оцінки родовищ. В Україні оптові ціни на продукцію природовикористовуючих галузей встановлюються на базі середніх витрат виробництва. Усереднювання робиться в цілому по галузі або для масової продукції по районах, зонах, басейнах. Підприємства, які використовують найбільш продуктивні природні ресурси, вносять до бюджету фіксовані рентні платежі. Підприємства ж, що використовують відносно гірші природні ресурси, отримують з бюджету відповідні дотації. Очевидною перевагою такої системи ціноутворення є те, що сумарна цінність виробленої продукції, виміряна в оптових цінах, на рівні народного господарства відповідає сумарним витратам суспільної праці і жодної помилкової соціальної вартості при цьому не утворюється. Цю обставину дає підстава вважати, що вживані в нашій країні оптові ціни на продукцію добувних галузей відображають в середньому суспільно необхідні витрати праці. Проте економічна оцінка робиться стосовно конкретного родовища, ділянки, підприємства. Безперервно зростаюча потреба в мінеральній сировині і виснаження запасів багатих і досяжних родовищ визначають необхідність використання сировини нижчої якості, що вважалася раніше нерентабельним для відробітку. Науково-технічний прогрес в області видобутку і переробки мінеральної сировини, хоча і компенсує частково негативний вплив зниження якості використовуваних мінеральних ресурсів повністю нейтралізувати цей вплив не може, унаслідок чого і в нашій країні, і у всьому світі спостерігається стійка тенденція до неухильного підвищення цін на продукцію добувних галузей. Звідси витікає, що якщо розробка запасів певної якості в даний час визнана економічно вигідною, то надалі доцільність використання запасів тієї ж якості може лише підвищитися, а не навпаки.

Література: 1. Милютин А.Г. Разведка и геолого-экономическая оценка месторождений полезных ископаемых. – М.: МГОУ, 2004. 2. Пивняк Г.Г. Научные основы рационального природопользования при открытой разработке месторождений/ Г.Г. Пивняк, И.Л. Гуменик, К. Дребенштентд, А.И. Панасенко. – Д.: НГУ, 2011. – 568 с.

*Стадник М.Є.,
к.е.н., доцент, завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки
Львівського державного університету внутрішніх справ,
м. Львів, Україна*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Зростання частоти й масштабів катастроф природного й техногенного характеру призвели до руйнування природних екосистем, виснаження озонового шару, забруднення природних ресурсів (вод, ґрунтів, повітря), зникнення ряду видів рослин і тварин, тобто до дестабілізації навколишнього природного середовища та деградації природних екосистем.

Актуальність досліджень екологічної безпеки та екологічних ризиків обумовлюється ще й такими фактами: на нашій планеті немає жодної країни, жодного регіону, де б не відбувалися природні катаклізми; знижується захищеність людства й техносфери від небезпек природного характеру; за останні 35 років у світі від основних видів природних катастроф постраждало біля 4,4 млрд. осіб, що приблизно рівне населенню Землі на даний час (6 млрд. осіб).

Термін «екологічна безпека» в Україні почали офіційно використовувати з 1991 року, коли ВРУ прийняла Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». Та, на жаль, досі ще немає однаковості між науковцями щодо її суті, не вироблена єдина методика обчислення рівня екологічного ризику і не надано йому єдиного трактування. Тому здійснимо спробу дати чітке формулювання «екологічної безпеки», окреслити її межі, визначити об'єкти і суб'єктів, дати визначення екологічного ризику. Слово екологія походить від грецьких слів «oikos» – оселя і «logos» – вчення. Тому дещо примітивно під екологією можна розуміти вчення про середовище існування живих істот. «Безпеку» ж найчастіше характеризують як стан захищеності окремих осіб, суспільства і природного середовища від надмірної небезпеки. З'ясуємо, що ж представляє собою «екологічна безпека». Проаналізувавши судження науковців щодо суті екологічної безпеки, можна згрупувати їх певним чином.

Дещо обмеженими видаються визначення екологічної безпеки, в яких робиться акцент на антропогенному впливі на навколишнє природне середовище і не беруться до уваги природні катаклізми. Зокрема, Зеркалов Д.В. під екологічною безпекою розуміє будь-яку діяльність людини, що виключає шкідливий вплив на навколишнє середовище [1]. Кривошеїн Д.А., Мураха Л.А., Роїв М.М. та ін. у визначення екологічної безпеки вводять одночасно систему керування та регулювання. Тобто, під екологічною безпекою вони розуміють стан захищеності біосфери і людського суспільства, а на державному рівні – держави, від загроз, що виникають у результаті антропогенних і природних впливів на навколишнє середовище [2, с. 384].

Ліпкан В.А., даючи визначення екологічної безпеки, зачіпає одночасно питання її місця у національній безпеці, органах управління, структурованості біосфери і т.п. Він вважає, що екологічна безпека – це складова національної безпеки, процес управління системою національної безпеки, за якого державними і недержавними інституціями забезпечується екологічна рівновага і гарантується захист середовища проживання населення країни і біосфери в цілому, атмосфери, гідросфери, літосфери і космосфери, видового складу тваринного і рослинного світу, природних ресурсів, збереження здоров'я і життєдіяльності людей і виключаються віддалені наслідки цього впливу для теперішнього і майбутніх поколінь [3].

Найбільш прийнятним, на нашу думку, є наступне трактування «екологічної безпеки»: стан навколишнього природного середовища, за якого забезпечується запобігання погіршення екологічної обстановки і виникнення небезпеки для здоров'я людей [4]. Судячи з цього, об'єктами екологічної безпеки слід вважати природні ресурси та довкілля як матеріальну основу державного і суспільного розвитку, а також особу, суспільство й державу з їх духовними та фізичними потребами, цінностями та інтересами.

Суб'єктами екологічної безпеки виступають окремі індивідууми, біосфера, суспільство, держава. Найчастіше екологічну безпеку розглядають в глобальних, регіональних, локальних і умовно точкових межах, у тому числі в межах держав і будь-яких їхніх підрозділів. Фактично вона характеризує геосистеми (екосистеми) різного ієрархічного рангу – від біогеоценозів (агро-, урбоценозів) до біосфери загалом [3].